

Лідерські якості та менеджмент в управлінні академічною бібліотекою

*Юлія Главчева,
Олена Одноволикowa,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Мета

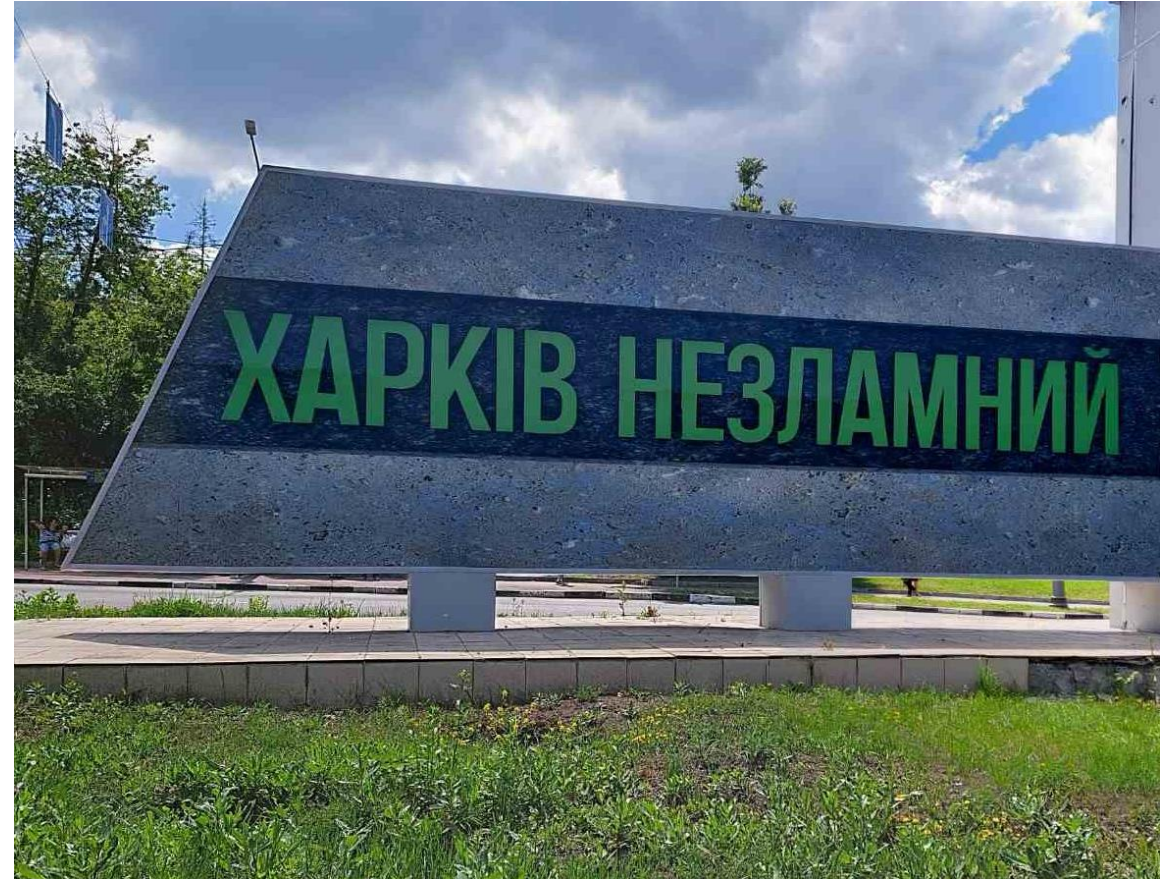
Дослідження ролі **лідерських якостей** та **менеджменту** для ефективного управління бібліотекою університету в умовах непередбачуваних кризових умов довготривалого воєнного стану

Стійкість

«**Організаційна стійкість** — здатність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій **ідентифікувати, готуватися, реагувати** на загрози, **адаптуватися** до змін безпекового середовища, підтримувати стале функціонування до, під час і після настання кризової ситуації задля **збереження функціонування і подальшого розвитку**»

(Указ президента України №479, 2021).

Одноволик О. В. Розвиток лідерських якостей керівного складу як чинник впливу на стійкість бібліотеки університету в умовах кризи / **О. В. Одноволик, Ю. М. Главчева** // University Library at a New Stage of Social Communications Development : тези ІХ Міжнародної конференції, 3–4 жовтня 2024 р. / Наукова бібліотека УДУНТ – Дніпро, 2024. – URL: http://conflib.diit.edu.ua/Conf_univ_Library_2024/paper/view/31447/18384.

Менеджмент (Дж. П. Коттер)

Менеджмент – сукупність добре знаних процесів, таких як планування, розподілення бюджету, структурування праці, підбір персоналу, оцінка продуктивності тощо.

Лідерство (О. Г. Романовський)

«**лідерами** можуть виступати ті представники відповідної еліти, які завдяки своїм особливим особистісним якостям і професійній підготовці здатні переконати суспільство в необхідності реалізації запропонованих йому стратегій розвитку, здатні підпорядкувати людей своїй волі і змусити їх працювати на реалізацію цих стратегій»

«МЕНЕДЖМЕНТ»

Це більш формалізований підхід до управління

Керує підлеглими

Пов'язане з формальними атрибутами

Менеджменту навчаються

«ЛІДЕРСТВО»

Передбачає ширший набір моделей поведінки та способів мислення людини

Не обов'язково обіймає керівну посаду

Пов'язане з поведінкою

Має послідовників, які розділяють бачення місії та мети організації, відчують себе причетними та залученими до їх досягнення

Лідерські якості розвивають

Лідерство

Лідерство впливає на послідовників через створення та управління організаційним змістом, побудову та підтримку відносин, а також послідовну демонстрацію професійної та управлінської компетентності. (Martin, 2020)

Лідерство як міжособистісна взаємодія, яка проявляється в певній ситуації за допомогою комунікаційного процесу і направлена на досягнення специфічної мети або цілей (Drucker, 2012)

Ваговою якістю лідера є етична поведінка, а також такі моральні якості, як тактовність, справедливість та щире прагнення допомагати іншим (Evans та ін., 2012)

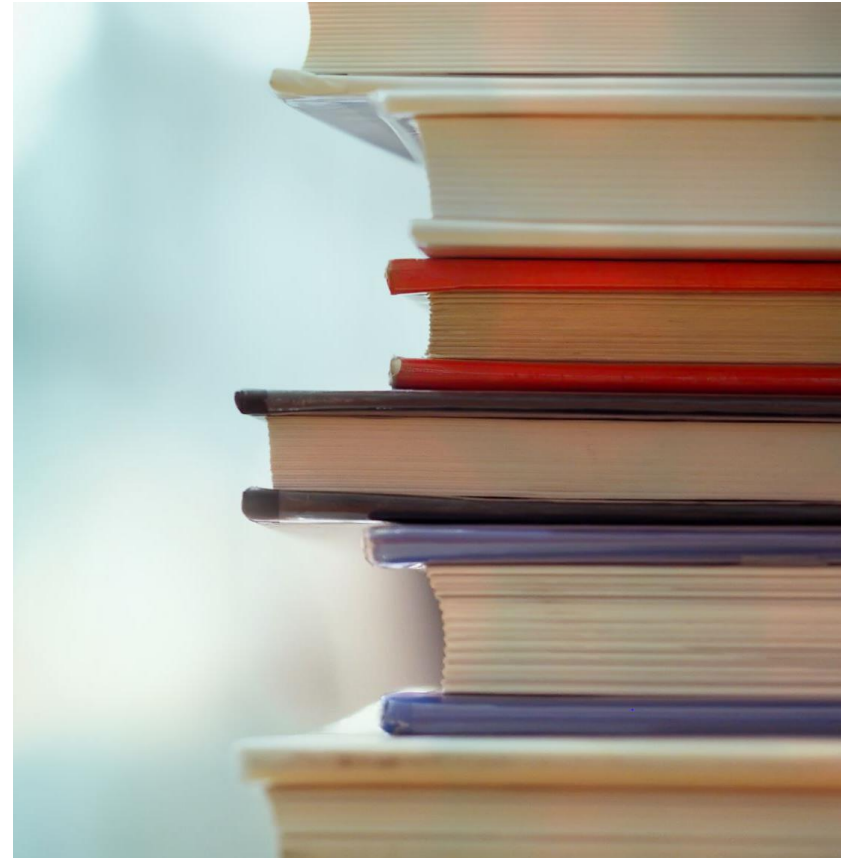
Лідери – це каталізатори змін, чия здатність впливати на людей значно вища, ніж здатність інших осіб (Bass & Bass, 2009)

Лідерські цінності визначаються цінністю позитивних відносин між співробітниками, конструктивних відносин в колективі, цінністю досягнення спільної мети (Резнік & Підгорний, 2020)

Бібліотека НТУ «ХПІ»

Перший період – перше півріччя воєнного стану. Складність — організація відновлення виконання основних функцій в умовах **повної дистанційної роботи**, технічної та технологічної обмеженості, розгубленості. Концепція **спільного лідерства** довела свою ефективність для спрощення процесу управління бібліотекою університету в кризових умовах при організації віддаленої роботи віртуальних команд.

Другий період – весна 2024 р. – необхідність повернення до режиму роботи офлайн. **Значна кількість організаційних змін**: комунікація та обмін службовою інформацією суттєво змінюються тощо. Зазначимо, що режим повернення до роботи офлайн відбувся **до нормалізації безпекової ситуації**.

Стилі лідерства

Демократичне лідерство – взаємодія з підлеглими на рівних. Згладжує організаційну ієрархію, **дозволяє працівникам вільно висловлювати власну думку та брати участь у прийнятті управлінських рішень**. Ефективна комунікація та співпраця.

Спільне лідерство – спілкування, гнучкість, довіра. **Здатність співробітників брати на себе управлінські функції та приймати рішення без офіційних повноважень**, зробила можливим реалізацію концепції спільного лідерства. **Кожен член колективу привносить знання, навички та перспективи**, які сприяють загальному успіху команди та організації, визнається, що ніхто не може мати всю необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень.

Трансформаційне лідерство базується на інтелектуальній стимуляції та **індивідуальному розгляді потреб співробітників, і направлене на те, щоб розвинути кожну людину до найвищого рівня її потенціалу**.

Етичне лідерство – етична поведінка та налагоджені міжособистісні стосунки, прищеплюючи навички такої поведінки співробітникам. Демонстрація **об'єктивності, неупередженості, етичної поведінки, врахування побажань людей і захист їх прав**.

Інтелектуальне лідерство визначається як **здатність створювати потужні ідеї**, які стимулюють наукові, соціальні, технологічні та інституційні революції

Scopus

Науково-технічна бібліотека (1)

1. Упорядкування профілів вчених НТУ «ХПІ» задля підвищення рейтингових позицій університету у світовій науці та розвиток міжнародної співпраці В цьому напрямі:

- Близько 3000 консультацій з упорядкування профілів Google Scholar, Scopus, WoS, ORC
- Упорядкування інституційних профілів НТУ «ХПІ» у Scopus та WoS (Виявлено у публікаціях і додано 78 варіантів написання назви НТУ «ХПІ»);
- Упорядкування авторських профілів співробітників у Scopus та WoS (виконано близько 2500 коригувань);

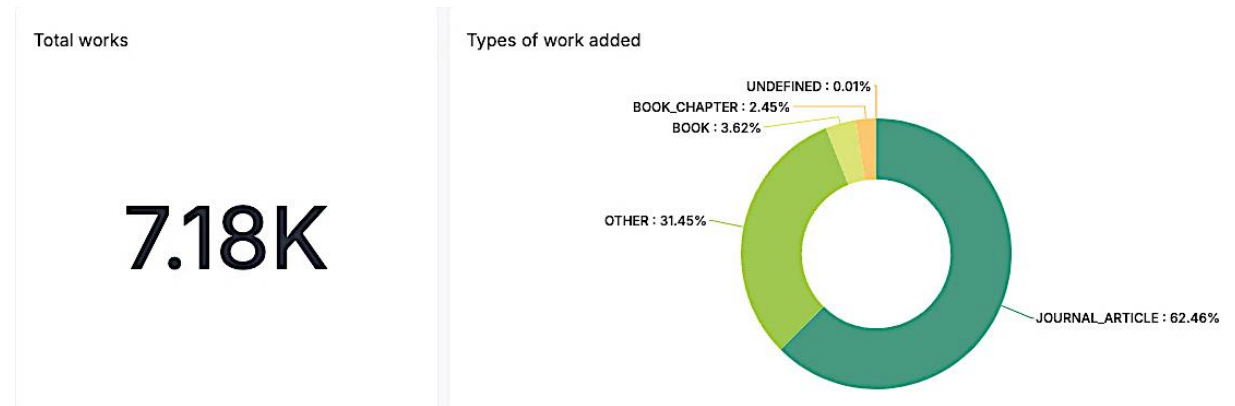
2. Представлення НТУ «ХПІ» в Національному консорціумі ORCID

За звітними даними ORCID Member portal за 2024 році:

Налічується 1 540 записів, афілійованих з НТУ «ХПІ» через ROR;

Налаштовано зв'язок 219 профілів користувачів Репозитарію НТУ «ХПІ» з профілями ORCID;

7 180 документів з Репозитарію НТУ «ХПІ» інтегровано до авторських профілів науковців університету в ORCID.

ORCID Member portal: кількість та типи документів, інтегрованих до авторських профілів науковців університету в ORCID у 2024 році

Науково-технічна бібліотека (2)

3. Підтримка видавничої діяльності університету.

- Бібліотекою виконується координація робіт за **Угодою про членство в RILA Учасника, Представленого Асоціацією користувачів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі УРАН** (розміщено на офіційних сайтах видань НТУ «ХПІ» 214 статей, зареєстровано DOI – 262 статті).
- У грудні 2024 відкрито **платформу електронного видавництва НТУ «ХПІ»** (<https://publish.khpi.edu.ua/catalog>), зареєстровано перший DOI на монографію (рис. 1).

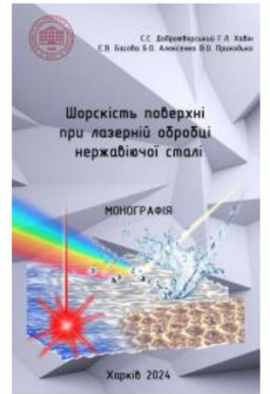
StrikePlagiarism.com

4. Академічна доброчесність в університеті

- **Адміністрування антиплагіатної системи StrikePlagiarism (Plagiat.PL):** доступ до системи (зареєстровано редакторів – **52**, депозиторів – **79**); навчання та методична підтримка (проведено – 3 семінари, у тому числі 2 – від Plagiat.PL).
- **Представниками наукових редакцій** у 2024 році перевірено **1 332** наукових документи.

Шорсткість поверхні при лазерній обробці нержавіючої сталі

Сергій Семенович Доброворський, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"; Геннадій Львович Хавін, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"; Євгенія Володимирівна Басова, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"; Борис Олександрович Алексенко, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"; Вадим Олександрович Приходько, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

DOI: <https://doi.org/10.20998/978-617-05-0513-2>

[PDF \(Українська\)](#)

Рисунок 1. Реєстрація DOI на монографію

Науково-технічна бібліотека (3)

4. Інформаційна підтримка освітньо-наукового процесу

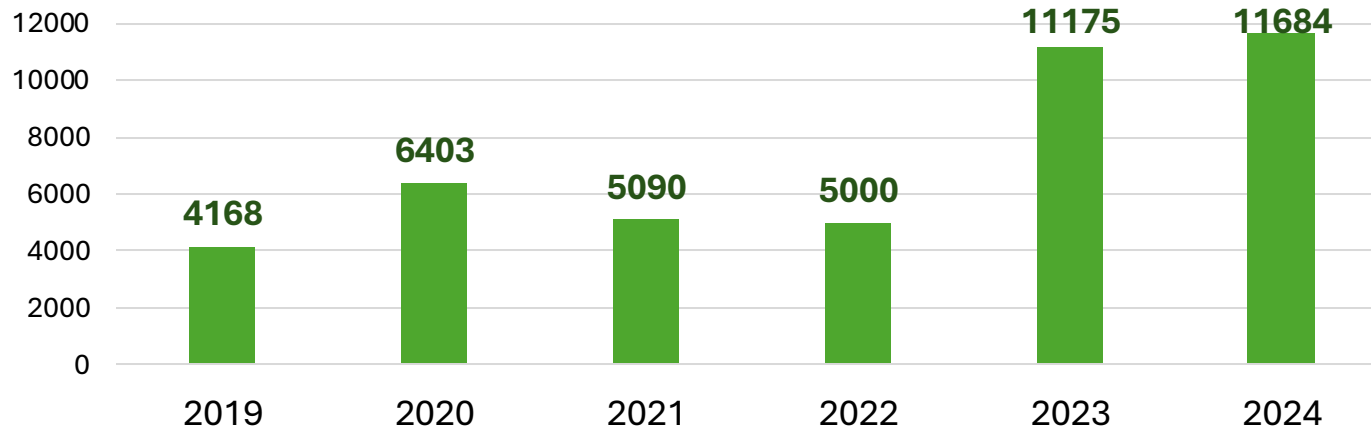

Рис. 1. Динаміка наповнення електронного репозитарію по роках

Рис. 2. Динаміка використання документів електронного репозитарію

5. Науково-практичні заходи та академічна доброчесність

- **Актуальні теми науково-практичних заходів:** Авторські профілі в *Web of Science Core Collection* та *Scopus*; *ORCID*, як невід’ємна частина відомостей про автора; Використання антиплагіатної системи *StrikePlagiarism.com*; Інформаційні ресурси університету; Академічна доброчесність; Відкритий доступ та відкрита наука; Пошук видання для публікації та підготовка рукопису; Політики використання штучного інтелекту в університеті; інші.
- Забезпечення працездатності та наповнення **Електронного репозитарію кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут»** - 22 903 документів.
- **Індексація** документів Електронного репозитарію кваліфікаційних випускних робіт антиплагіатною системою **StrikePlagiarism.com**.
- Співпраця з міжнародними організаціями **Clarivate, Elsevier, Open Researcher and Contributor ID, European Network for Academic Integrity, European Network of Open Education Librarians, Plagiap.PL, Handicap International**, інші.

Вид діяльності	2024	присутні
Науково-практичні семінари	17	1238
Онлайн-лекції студентам «Академічна культура»	13	301
Наукових доповідей	19	
Публікацій співробітників	11	

Науково-технічна бібліотека (5)

6. Культурно-просвітницька та виставкова діяльність

Інформаційно-ресурсний центр «Без бар'єрів» основний виконавець робіт в цьому напрямі
Організовано — **61** виставку

Виставки та перегляди	2024	Джерела
Книжкових тематичних	16	411
Віртуальних виставок	45	1 255
Усього	61	1 666

Проведено — **58** соціокультурних заходів
Статистика за формами проведення

Форма проведення	2023	2024
Соціокультурні акції	3	2
Літературні вечори та творчі зустрічі	5	4
Святкові вечори	3	3
Екскурсії бібліотекою	2	24
Виїзні семінари	34	23
Інші форми	-	2
Усього:	47	58

Статистика за тематичною спрямованістю

Тематика	2024	Присутні
Профорієнтаційна робота	28	207
Естетичне виховання	9	193
Патріотичне виховання	11	306
Психологічна підтримка	5	115
Безпека	5	225
Усього:	58	1 046

Складові успішності лідера

отримувати задоволення від допомоги іншим, від усвідомлення власного внеску у проф. розвиток колег;

бути спроможними впоратися із негативними відносинами або поведінкою у колективі;

цінувати конструктивну взаємодію у колективі;

володіти та постійно розвивати власні соціальні навички;

бути уважними щодо виявлення та усунення проблем колег на робочому місці;

бути вдумливими, тактовними та обережними у відношенні до почуттів інших людей;

не надто зосереджуватися на самозвеличенні чи саморекламі;

поводитись етично та демонструвати справедливість;

приділяти пріоритетну увагу потребам та інтересам молодших колег.

Висновки

Для успішного управління в умовах воєнного стану, невизначеності, ризиків та загроз **недостатньо лише якісного володіння основами менеджменту та управління.**

Поєднання керівником **навичок менеджера з якостями лідера** – сприяє **максимально ефективному використанню всіх наявних ресурсів організації** задля досягнення поставлених цілей і завдань.

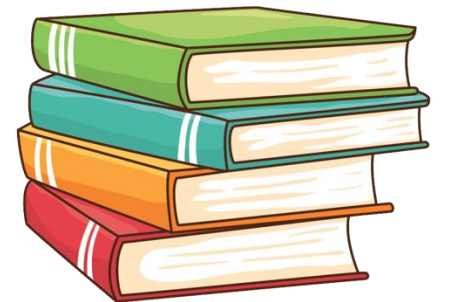

На в'їзді до Харківської області встановили **прапори бойових частин**, які останні три роки боронили і продовжують боронити Харківську область

<https://www.sq.com.ua/ukr/novini/24.02.2025/na-vyizdi-v-xarkivsku-oblast-vstanovili-prapori-boiovix-castin>

Література

1. Drucker, P. (2012). *Managing For Results*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080575315>
2. Kotter, J. P. (1990). What Leaders Really Do. У *Harvard Business Review* (с. 3–11).
3. Романовський, О. Г., Бабаєв, В. М., & Пономарьов, О. С. (2000). *Проблеми формування особистості лідера*. Майдан.
4. Martin, J. (2020). Library Leadership Your Way. *The Serials Librarian*, 78(1-4), 9–16. <https://doi.org/10.1080/0361526x.2020.1707022>
5. Evans, L., Homer, M., Mercer, J. (2012). *Final report to the LFHE PROFESSORIAL ACADEMIC LEADERSHIP IN TURBULENT TIMES: THE PROFESSORIAL PERSPECTIVE*, London, LFHE.
6. Bass, B., & Bass, R. (2009). *Bass Handbook of Leadership: Theory, Research, and Managerial Applications*. Simon & Schuster, Limited.
7. Резнік, С. М., & Підгорний, К. Ю. (2020). До питання формування лідерської позиції студентів адміністративного менеджменту. У *Лідери XXI століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій для управління соціальними системами* (с. 62–64). Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/61596>
8. Романовський, О. Г., Резнік, С. М., Гура, Т. В., Панфілов, Ю. І., Головешко, Б. Р., & Бондаренко, В. В. (2017). Лідерські якості в професійній діяльності.
9. ODNOVOLYKOVA, O. V., & HLAVCHEVA, Y. M. (2024). Development of Leadership Qualities of the Managerial Staff as a Factor Influencing the Resilience of the University Library in the Crisis. *University Library at a New Stage of Social Communications Development. Conference Proceedings*, (9), 47–57. https://doi.org/10.15802/unilib/2024_316629
10. Oleksiyenko, A., & Ruan, N. (2019). Intellectual leadership and academic communities: Issues for discussion and research. *Higher Education Quarterly*, 73(4), 406–418. <https://doi.org/10.1111/hequ.12199>

Дякуємо за увагу!

Е-mail: Олена Одноволикowa
olena.odnovolikova@khpi.edu.ua

Е-mail: Юлія Главчева
yuliia.hlavcheva@khpi.edu.ua

Офіційний сайт НТБ НТУ «ХПІ»
<http://library.kpi.kharkov.ua>

Телеграм https://t.me/library_khpi

НТБ НТУ «ХПІ»
<https://www.facebook.com/librariankhpi>

